

KONVENCIJA BROJ 171

O NOĆNOM RADU, 1990. god.

Generalna konferencija Međunarodne organizacije rada, koju je sazvao Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada, održala je svoje sedamdeset sedmo zasjedanje u Ženevi 6. juna 1990. godine,

konstatujući odredbe međunarodnih konvencija i preporuka o radu koje se odnose na noćni rad djece i omladine, a posebno odredbe Konvencije i Preporuke o noćnom radu omladine (neproizvodna zanimanja), 1946. (revidirane) Konvencije o noćnom radu djece (proizvodnja) 1948. i Preporuke o noćnom radu djece i omladine (poljoprivreda), 1921.

konstatujući odredbe međunarodnih konvencija i preporuka o radu koje se odnose na noćni rad žena, a posebno odredbe (revidirane) Konvencije o noćnom radu (žena), 1948. i njenog protokola iz 1990., Preporuke o noćnom radu žena (poljoprivreda), 1921. kao i član 5. Preporuke o zaštiti, majki, 1952.

konstatujući odredbe Konvencije o diskriminaciji (zapošljavanje i zanimanje), 1958.

konstatujući odredbe (revidirane) Konvencije o zaštiti majki, 1952.,

pošto je odlučila da usvoji neke prijedloge u vezi sa noćnim radom, odnosno četvrtom tačkom dnevnog reda zasjedanja,

pošto je donijela odluku da ovi prijedlozi poprimu oblik međunarodne konvencije,

usvaja na dan 26. juna 1990. godine sledeću konvenciju pod nazivom Konvencija o noćnom radu, 1990:

Član 1.

U smislu ove Konvencije:

a) izraz „noćni rad“ odnosi se na svaki rad koji se obavlja u vremenu od najmanje sedam uzastopnih sati, a obuhvata vrijeme između ponoći i pet sati ujutru, koje treba da odredi nadležni organ poslije konsultacija sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika ili preko kolektivnih ugovora,

b) izraz „noćni radnik“ odnosi se na svako zaposleno lice koje svoj posao obavlja noću, a čiji broj radnih sati prelazi određenu granicu. Ovu granicu određiće nadležni organ poslije konsultacija sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika ili preko kolektivnih ugovora.

Član 2.

1. Ova konvencija se odnosi na sva zaposlena lica, osim na ona koja rade u poljoprivredi, stočarstvu, ribarstvu, pomorskom saobraćaju i unutrašnjoj plovidbi

2. Članica koja ratifikuje konvenciju može, poslije obavljenih konsultacija sa zainteresovanim reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, da isključi u potpunosti ili djelimično iz polja svoje primjene određene ograničene kategorije radnika kada primjena konvencije na njih prouzrokuje posebne probleme suštinske prirode.

3. Svaka članica koja iskoristi mogućnost predviđenu u prethodnom stavu mora, u svojim izvještajima o primjeni konvencije u skladu sa članom 22. Ustava Međunarodne organizacije rada, da naznači svaku posebnu kategoriju ovako izuzetnih radnika i da obrazloži ovo izuzeće. Ona mora takođe da opiše svaku mjeru koja je preduzeta kako bi odredbe konvencije progresivno obuhvatile date radnike.

Član 3.

1. Posebne mjere koje zahtijeva priroda noćnog rada, koje će kao minimum obuhvatiti one koje su navedene u članovima od 4. do 10. treba da se preduzmu u korist noćnih radnika kako bi se zaštitilo njihovo zdravlje, olakšalo ispunjavanje njihovih porodičnih i društvenih obaveza, obezbijedile šanse za napredovanje u poslu i odobrile im se odgovarajuće kompenzacije. Takve mjere treba da se preduzmu i na planu sigurnosti i zaštite majki u korist svih onih koji rade noću.

2. Mjere iz prethodnog stava mogu progresivno da se primjenjuju.

Član 4.

1. Na njihov zahtijev, radnici će imati pravo da se podvrgnu besplatnom ljekarskom pregledu i dobiju savjete kako da ublaže ili izbjegnu zdravstvene probleme vezane za njihov rad:

- a) prije nego što počnu da rade noću;
- b) u redovnim intervalima za vrijeme ovog rada,
- c) ako u toku svog rada osjete zdravstvene probleme koji su posljedica noćnog rada.

2. Osim kada je riječ o utvrđivanju nesposobnosti za noćni rad, sadržaj ovih nalaza ne može se saopštavati drugim licima bez saglasnosti radnika, niti koristiti na njihovu štetu.

Član 5.

Adekvatna sredstva prve pomoći treba da se stave na raspolaganje radnicima koji rade noću, uključujući i aranžmane koji omogućavaju da se, ako je to potrebno, ovi radnici brzo prebace do mjesta gdje im se mogu pružiti odgovarajuće zdravstvene usluge.

Član 6.

1. Noćne radnike, kojim je iz zdravstvenih razloga priznato da su nesposobni za noćni rad, treba premjestiti uvijek kada je to moguće, na slično radno mjesto za koje su sposobni.

2. Kada je premještanje na takvo radno mjesto neostvarljivo, ovi radnici treba da imaju pravo na ista davanja kao i radnici koji su u nemogućnosti da rade ili dobiju zaposlenje.

3. Noćnom radniku kome je privremeno priznata nesposobnost za noćni rad treba da bude data ista zaštita od otpuštanja sa posla i obavještenja o otkazu kao i drugim radnicima koji ne mogu da rade iz zdravstvenih razloga.

Član 7.

1. Treba da se preduzmu mjere za obezbjeđenje alternativnog rada u zamjenu za noćni rad radnicima, od kojih bi se inače tražilo da obavljaju noćni rad:

- a) prije i poslije rođenja djeteta, u vremenu od najmanje šesnaest nedelja, od čega najmanje osam dana prije datuma predviđenog za porođaj,
- b) za dodatni period na osnovu podnošenja zdravstvenog uvjerenja kojim se potvrđuje ova neophodnost radi zdravlja majke ili djeteta:

I) u toku trudnoće,

II) u periodu dužem od onoga koji je utvrđen pod a) poslije rođenja djeteta, čije će trajanje odrediti nadležni organ poslije obavljenih konsultacija sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika.

2. Mjere iz gore navedenog paragrafa 1. mogu da uključe prebacivanje na dnevni rad, kada je to moguće, obezbjeđivanje naknade po osnovu socijalnog osiguranja ili produživanje porodiljskog bolovanja.

3. U toku perioda iz gore navedenog stava 1:

a) ženi radnici se ne može dati otkaz niti obavještenje o otkazu, osim ako postoje opravdani razlozi koji nisu u vezi sa trudnoćom ili porođajem,

b) ženi radnici će se isplaćivati dohodak dovoljan za njeno i izdržavanje njenog djeteta koji obezbjeđuje pristojan život. Taj dohodak se može obezbijediti bilo kojom od mjera iz gore navedenog stava 2., nekom drugom odgovarajućom mjerom ili kombinacijom ovih mjera,

c) žena radnica neće izgubiti pogodnosti po pitanju zvanja, godina službe i mogućnosti napredovanja koje se vezuju za njeno noćno radno mjesto.

4. Odredbe ovog člana ne treba da imaju za posljedicu smanjivanje zaštite i pogodnosti vezanih za porodiljsko odsustvo.

Član 8.

Kompenzacije koje se daju noćnim radnicima u pogledu radnog vremena, plate ili sličnih pogodnosti treba da priznaju prirodu noćnog rada.

Član 9.

Noćnim radnicima, a kada je potrebno, radnicima koji obavljaju noćni rad, treba da se obezbijede odgovarajuće socijalne službe.

Član 10.

1. Prije uvođenja noćnog rada, poslodavac treba da se konsultuje sa zainteresovanim predstavnicima radnika o detaljima ovog radnog vremena, oblicima organizovanja noćnog rada koji su najbolje prilagođeni ustanovi i njenom osoblju, kao mjerama koje se traže po pitanju zdravlja na radu, i socijalnih službi. U ustanovama koje zapošljavaju noćne radnike, takve konsultacije treba redovno da se obavljaju.

2. U cilju ovog člana, pod terminom „predstavnicima radnika" podrazumjevaju se lica koja kao takva priznaje zakonodavstvo ili nacionalna praksa prema konvenciji o predstavnicima radnika, 1971. god.

Član 11.

1. Odredbe ove konvencije se mogu primjeniti putem zakona, kolektivnih ugovora, arbitražnih presuda ili sudskih odluka, nekom kombinacijom navedenog ili na neki drugi način u skladu sa uslovima i praksom u datoj zemlji. Sprovode se putem zakona, ako se ne sprovede na druge načine.

2. Kada se odredbe konvencije sprovode putem zakona, prethodno se moraju obaviti konsultacije sa najreprezentativnijim organizacijama poslodavaca i radnika.

Član 12.

Formalne ratifikacije ove konvencije biće dostavljene generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji će ih registrovati.

Član 13.

1. Ova konvencija obavezuje samo države članice Međunarodne organizacije rada čiju je ratifikaciju registrovao generalni direktor.

2. Konvencija stupa na snagu dvanaest mjeseci nakon što generalni direktor registruje ratifikacije dvije države članice.

3. Nakon toga, ova konvencija stupa na snagu, za svaku državu članicu, dvanaest mjeseci od dana registracije njene ratifikacije.

Član 14.

1. Svaka država članica koja ratifikuje ovu konvenciju može je, po isteku desetogodišnjeg perioda od njenog prvobitnog stupanja na snagu, otkazati aktom koji se dostavlja generalnom direktoru Međunarodnog ureda rada koji ga registruje. Otkaz stupa na snagu po isteku godinu dana od registracije akta o otkazivanju.

2. Za državu članicu koja je ratifikovala ovu konvenciju i koja u roku od godinu dana po isteku desetogodišnjeg perioda pomenutog u prethodnom paragrafu nije iskoristila pravo otkaza predviđeno ovim članom, ova konvencija je obavezna za sljedeći desetogodišnji period, a poslije toga moći će da se otkáže po isteku svakog desetogodišnjeg perioda, pod uslovima predviđenim u ovom članu.

Član 15.

1. Generalni direktor Međunarodne organizacije rada obavijestiće sve države članice Međunarodne organizacije rada o registraciji svih ratifikacija i otkazivanja koje su mu dostavile države članice Organizacije.

2. Obavještavajući države članice Organizacije o registraciji posljednje ratifikacije potrebne da bi konvencija stupila na snagu, generalni direktor skreneće pažnju svim državama članicama Organizacije na datum stupanja na snagu ove konvencije.

Član 16.

Generalni direktor Međunarodnog ureda rada dostaviće Generalnom sekretaru Ujedinjenih nacija, radi registracije, u skladu s članom 102. Povelje Ujedinjenih nacija, kompletna obavještenja o svim ratifikacijama i svim otkazivanjima koja bude registrovao u skladu s prethodnim članovima.

Član 17.

Uvijek kada to bude smatrao neophodnim, Administrativni savjet Međunarodnog ureda rada podnosiće Generalnoj konferenciji izvještaj o primjeni ove konvencije i proučiti neophodnost stavljanja na dnevni red Konferencije pitanja njene potpune ili djelimične revizije.

Član 18.

1. U slučaju da Konferencija usvoji novu konvenciju o potpunoj ili djelimičnoj reviziji ove konvencije i, ako ova konvencija ne nalaže drugačije:

a) ratifikacija od strane jedne države članice nove konvencije kojom se vrši revizija ima za posljedicu, bez obzira na gore navedeni član 14. trenutno otkazivanje ove konvencije, pod uslovom da je nova konvencija kojom se vrši revizija stupila na snagu;

b) od dana stupanja na snagu nove konvencije kojom se vrši revizija, ova konvencija prestaje da bude otvorena za ratifikaciju.

2. Ova konvencija ostaće u svakom slučaju na snazi, u svom sadašnjem obliku i sadržini za one države članice koje su je ratifikovale a nisu ratifikovale konvenciju kojom se vrši revizija.

Član 19.

Tekstovi ove konvencije na francuskom i engleskom jeziku su jednako punovažni.

Primjedba:

Konvencije: C 079 Konvencija o noćnom radu omladine (ne-industrijska zanimanja), 1946. god.

Konvencije: C 090 Konvencija o noćnom radu omladine (industrija), 1948. god.

Konvencije: C 089 Konvencija o noćnom radu žena (revidirana), 1948. god. (i Protokol iz 1990. god.)

Konvencije: C 111 Konvencija o diskriminaciji (zapošljavanje i zanimanje), 1958. god.

Konvencije: C 103 Konvencija o zaštiti materinstva (revidirana), 1952. god.

Ustav: Član 22. Ustava Međunarodne organizacije rada

Konvencije: C 135 Konvencija o predstavnicima radnika, 1971. god.

Preporuke: R 080 Preporuka o noćnom radu omladine (ne-industrijska zanimanja), 1946. god.

Preporuke: R 014 Preporuka o noćnom radu djece i omladine (poljoprivreda) (revidirana), 1921. god.

Preporuke: R 013 Preporuka o noćnom radu žena (poljoprivreda), 1921. god.

Preporuke: R 095 Preporuka o zaštiti materinstva, 1952. god.